

FIȘA DISCIPLINEI

Călăuzire și paternitate duhovnicească

Anul universitar 2026-2027

1. Date despre program

1.1. Instituția de învățământ superior	Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj Napoca
1.2. Facultatea	Teologie Ortodoxă
1.3. Departamentul	Teologie Ortodoxă
1.4. Domeniul de studii	Teologie Ortodoxă
1.5. Ciclu de studii	Licență
1.6. Programul de studii / Calificarea	Teologie Didactică
1.7. Forma de învățământ	Învățământ cu frecvență

2. Date despre disciplină

2.1. Denumirea disciplinei	Călăuzire și paternitate duhovnicească				Codul disciplinei	OLR0802
2.2. Titularul activităților de curs	Lect. Univ. Dr. Daniela Luminița Ivanovici					
2.3. Titularul activităților de seminar	Lect. Univ. Dr. Daniela Luminița Ivanovici					
2.4. Anul de studiu	3	2.5. Semestrul	1	2.6. Tipul de evaluare	E	2.7. Regimul disciplinei DS

3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

3.1. Număr de ore pe săptămână	2	din care: 3.2. curs	1	3.3. seminar/ laborator/ proiect	1
3.4. Total ore din planul de învățământ	28	din care: 3.5. curs	14	3.6 seminar/laborator	14
Distribuția fondului de timp pentru studiul individual (SI) și activități de autoinstruire (AI)					ore
3.5.1. Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe (AI)					10
3.5.2. Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					12
3.5.3. Pregătire seminare/ laboratoare/ proiecte, teme, referate, portofolii și eseuri					12
3.5.4. Tutoriat (consiliere profesională)					2
3.5.5. Examinări					6
3.5.6. Alte activități					0
3.7. Total ore studiu individual (SI) și activități de autoinstruire (AI)					42
3.8. Total ore pe semestru					70
3.9. Numărul de credite					3

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1. de curriculum	
4.2. de competențe	

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1. de desfășurare a cursului	Sală dotată cu tablă, ecran de proiecție, videoproiector, laptop
5.2. de desfășurare a seminarului/ laboratorului	Sală dotată cu tablă, ecran de proiecție, videoproiector, laptop

6. Competențele specifice acumulate¹

¹ Se poate opta pentru competențe sau pentru rezultatele învățării, respectiv pentru ambele. În cazul în care se alege o singură variantă, se va șterge tabelul aferent celeilalte opțiuni, iar opțiunea păstrată va fi numerotată cu 6.

Competențe profesionale/esențiale	- Realizarea misiunii de propovăduire a credinței, în spirit tolerant - Proiectarea curriculară, cu respectarea adevărurilor de credință, conform textelor sacre și mărturisirilor de credință proprii, și a criteriilor și principiilor psihopedagogice - Identificarea și analiza contextului cultural, religios și istoric în comunități și organizații - Enunțarea principiilor teologice și a valorilor spirituale relevante dezvoltării societății - Gestionarea metodelor și mijloacelor de comunicare eficientă în context intercultural - Implementarea valorilor și practicilor religioase pentru formarea spirituală și morală, cu scopul de a răspunde problemelor concrete de viață
Competențe transversale	- Aplicarea strategiilor de muncă riguroasă, eficientă și responsabilă, de punctualitate, conștiinciozitate și responsabilitate socială, pe baza principiilor, normelor și valorilor doctrinare, religios-morale și canonice - Aplicarea tehnicilor de muncă eficientă în echipă multidisciplinară, pe diverse paliere ierarhice, respectând principii de credință religioasă - Formularea unei strategii de optimizare a pregătirii profesionale continue, prin actualizarea conținuturilor învățării, aplicarea tehnologiilor informației și prin utilizarea limbilor străine

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor acumulate)

7.1 Obiectivul general al disciplinei	Înțelegerea fundamentelor și practicilor călăuzirii duhovnicești în tradiția creștină și formarea unei atitudini responsabile, empatică și bine delimitate etic în relația de îndrumare.
7.2 Obiectivele specifice	- Cunoașterea principalelor surse biblice și patristice despre paternitatea duhovnicească. - Înțelegerea unor tradiții creștine de îndrumare din spațiul siriac, răsăritean și romano-catolic. - Formarea capacității de a analiza relația dintre îndrumător și ucenic. - Exersarea unor deprinderi de ascultare, comunicare și discernământ. - Recunoașterea limitelor rolului pastoral în raport cu suferința psihică, trauma și abuzul. - Familiarizarea cu provocările îndrumării spirituale în mediul digital.

8. Conținuturi

8.1 Curs	Metode de predare	Observații
1. Călăuzirea și paternitatea duhovnicească: concepte, practici și delimitarea față de spovedanie și consiliere pastorală	Prelegere interactivă, clarificare de concepte	
2. Modele biblice de însoțire spirituală: ucenicie, transmiterea înțelepciunii și responsabilitatea celui care îndrumă	Analiză de text biblic	
3. Părinții pustiei și tradiția siriacă: forme de îndrumare în Egipt și Siria; Afrahat, Efrem Sirul și Isaac de Ninive	prelegere interactivă, descoperire dirijată, întrebări deschise	
4. Părinții pustiei și tradiția siriacă: forme de îndrumare în Egipt și Siria; Afrahat, Efrem Sirul și Isaac de Ninive	prelegere interactivă, descoperire dirijată, întrebări deschise	

5. Discernământ și relația dintre îndrumător și ucenic: rugăciune, asceză, conștiință, libertate și ascultare în sursele patristice	prelegere interactivă, descoperire dirijată, întrebări deschise	
6. Discernământ și relația dintre îndrumător și ucenic: rugăciune, asceză, conștiință, libertate și ascultare în sursele patristice	prelegere interactivă, descoperire dirijată, întrebări deschise	
7. Maternitate duhovnicească și autoritatea femeilor: Ammele pustiei și alte exemple de îndrumare spirituală feminină în creștinism	Lectură de surse, analiză de caz	
8. Călăuzirea spirituală în tradiția romano-catolică: regula benedictină, exercițiile spirituale ale lui Ignățiu de Loyola și îndrumarea laicilor la Francisc de Sales	Prelegere, lectură comparată în cadrul tradițiilor creștine	
9. Călăuzirea spirituală în tradiția romano-catolică: regula benedictină, exercițiile spirituale ale lui Ignățiu de Loyola și îndrumarea laicilor la Francisc de Sales	Prelegere, lectură comparată în cadrul tradițiilor creștine	
10. Îndrumare, spovedanie și grijă pastorală: responsabilități, limite etice, confidențialitate și protejarea libertății persoanei	Prelegere interactivă, studii de caz	
11. Îndrumare, spovedanie și grijă pastorală: responsabilități, limite etice, confidențialitate și protejarea libertății persoanei	Prelegere interactivă, studii de caz	
12. Călăuzirea în situații de vulnerabilitate: suferință psihică, traumă și abuz spiritual; colaborarea cu specialiștii	Analiză de situații, abordare interdisciplinară	
13. Călăuzirea în situații de vulnerabilitate: suferință psihică, traumă și abuz spiritual; colaborarea cu specialiștii	Analiză de situații, abordare interdisciplinară	
14. Autoritatea spirituală în mediul digital: îndrumare online, confidențialitate și responsabilitatea celor care oferă sfaturi religioase	Dezbateri ghidate, analiză media	

Bibliografie

Surse primare

- Isaac Sirul, *Cuvinte ascetice. Cuvintele I-XXX*, vol. I, ediție bilingvă, introducere, traducere, note și comentarii de ierom. Agapie Corbu, ediția a III-a, Arad: Editura Universității „Aurel Vlaicu” / Editura Sfântul Nectarie, 2025.
- Isaac Sirul, *Cuvinte ascetice. Cuvintele XXXI-LXVIII*, vol. II, ediție bilingvă, traducere, note și comentarii de ierom. Agapie Corbu, Arad: Editura Universității „Aurel Vlaicu” / Editura Sfântul Nectarie, 2025.
- Isaac Sirul, *Cuvinte către singuratici despre viața duhului, taine dumnezeiești, pronie și judecată. Partea a II-a recent descoperită*, traducere și studiu introductiv de diac. Ioan I. Ică jr, ediția a II-a, Sibiu: Editura Deisis, 2007.
- Isaac Sirul, „Cuvinte despre sfintele nevoițe”, în Dumitru Stăniloae, *Filocalia*, vol. X, București: Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, 1981; reeditări ulterioare.
- Toma de Marga, *Cartea stareților. Pateric siriatic*, introducere, traducere și note de Elena Dinu, Arad: Editura Sfântul Nectarie, 2023.
- *Patericul egiptean*, trad. de monahul Filotheu Bălan, Alba Iulia: Editura Reîntregirea, 2014.
- *Materic. Învățăturile Avvei Isaia către preacinstita Teodora monahia*, București: Editura Sophia, 2014

- Francisc de Sales, *Introducere în viața evlavioasă*, trad. Eduard Ferent, Iași: Editura Sapientia, 2012.
- Tereza de Ávila, *Castelul interior*, trad. Anca Irina Ionescu, București: Editura Herald, 2020.
- Ioan al Crucii, *Opere minore. Inițiere în mistica sfântului Ioan al Crucii*, trad. Marina Fara, Editura Carmelitană, 2009.

Surse secundare

- “Responding Well to Spiritual Abuse: Practice Implications for Counselling and Psychotherapy.” *British Journal of Guidance & Counselling*. [Articol integral online](#).
- “The Loss of the Self—Spiritual Abuse of Adults in the Context of the Catholic Church.” *Religions*, 13, nr. 6, 2022. [Articol integral online](#). www.mdpi.com
- “The Orthodox Church and the Mental Health Burden of a Pandemic: A Narrative Mini-Review.” [Articol integral online](#). pmc.ncbi.nlm.nih.gov
- Brock, Sebastian P., *Părinții și scriitorii sirieni de ieri și de azi*, traducere de arhid. Ioniță Apostolache și prof. Hermina Maria Apostolache, Craiova: Editura Mitropolia Olteniei, 2007
- Brock, Sebastian P., *The Syriac Fathers on Prayer and the Spiritual Life*, Kalamazoo: Cistercian Publications, 1987.
- Brock, Sebastian, *Universul părinților sirieni. O introducere*, traducere din engleză de Constantin Jinga, Arad: Editura Sfântul Nectarie, 2023.
- Chială, Sabino, *Isaac Sirianul: asceză singuratică și milă fără sfârșit*, traducere de diac. Ioan I. Ică jr și Maria-Cornelia Ică jr, Sibiu: Editura Deisis, 2012.
- Chryssavgis, John, *In the Heart of the Desert: The Spirituality of the Desert Fathers and Mothers*, Bloomington: World Wisdom, 2003.
- Chryssavgis, John, *Reîntregirea sufletului: arta îndrumării duhovnicești*, București: Editura Sofia / Cartea Ortodoxă, 2006.
- Corbu, Agapie, „Sfântul Isaac Sirul despre «dulceța Scripturilor» și rugăciunea inimii”, *Martyria*, nr. II (XVI), 2023. [Articolul și PDF-ul integral al numărului](#).
- Doehring, Carrie, *The Practice of Pastoral Care: A Postmodern Approach*, ediția a II-a, Louisville: Westminster John Knox Press, 2015.
- Fodor, Cristinel, *Cântarea sfințeniei*, Iași: Editura Sapientia, 2007.
- Forman, Mary, *Praying with the Desert Mothers*, Collegeville, MN: Liturgical Press, 2005.
- Hausherr, Irénée, *Paternitatea și îndrumarea duhovnicească în Răsăritul creștin*, Sibiu: Editura Deisis, 2012.
- Leclerc, Éloi, *Cale de îndumnezeire*, Iași: Editura Sapientia, 2012.
- Marcu, Marinela Laurențiu, „The Orthodox Christian Church Fathers and Pastoral Counseling – Specific Patristic Pastoral Approaches”, *Journal for the Study of Religions and Ideologies*, 21, nr. 63, 2022. [Articol integral online](#)
- Pargament, Kenneth I., *Spiritually Integrated Psychotherapy: Understanding and Addressing the Sacred*, New York: Guilford Press, 2011.
- Stăniloae, Dumitru, *Spiritualitatea ortodoxă. Ascetica și mistica*, București: Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, diverse ediții.
- Swan, Laura, *The Forgotten Desert Mothers: Sayings, Lives, and Stories of Early Christian Women*, ed. a II-a, Mahwah, NJ: Paulist Press, 2022.

8.2 Seminar / laborator	Metode de predare	Observații
1. Harta conceptelor: delimitarea dintre călăuzire duhovnicească, paternitate spirituală, spovedanie și consiliere pastorală	Lucru în echipe, hartă conceptuală	
2. Modele biblice de însoțire: analizarea unui episod de ucenicie și identificarea responsabilităților îndrumătorului	Lectură apropiată, discuție în grup	
3. Afrahat și formarea spirituală: lectură ghidată din <i>Demonstrația VI</i> și discutarea vieții ascetice în comunitatea siriacă	Analiză de sursă primară	

4. Discernământ la părinții pustiei: analiza unui episod din Pateric sau din <i>Convorbirile</i> lui Ioan Casian	Studiu de caz, raportare la text	
5. Îndrumarea în scrierile Sf. Isaac Sirul: analiză de fragment despre rugăciune, compasiune sau cunoașterea de sine	Lectură ghidată, comentariu	
6. Sfaturi pentru situații concrete: lucrul pe cazuri fictive, cu identificarea întrebărilor potrivite și a riscurilor unui răspuns grăbit	Simulare, analiză de grup	
7. Maternitate duhovnicească și autoritate: prezentarea unei figuri feminine din Pateric și analiza cuvintelor atribuite ei	Micro-prezentare, discuție	
8. Trup și asceză: interpretarea unei surse patristice despre post, boală sau disciplină și discutarea contextului ei	Analiză de text, reflecție ghidată	
9. Regula Sfântului Benedict: analiza capitolelor despre rolul starețului, ascultare și chemarea comunității la sfat	Lucru pe fragmente, dezbateri	
10. Discernământ ignațian: aplicarea unor principii din <i>Exercițiile spirituale</i> la un scenariu de alegere și examinarea limitelor exercițiului	Analiză de scenariu, lucru în perechi	
11. Îndrumarea laicilor la Francisc de Sales: identificarea felului în care sfatul spiritual este adaptat vieții cotidiene	Analiză de text, prezentare scurtă	
12. Unde se oprește îndrumarea? Analiza unor scenarii pentru a distinge sprijinul pastoral de intervenția psihologică sau medicală	Studiu de caz, plan de orientare către sprijin specializat	
13. Recunoașterea abuzului spiritual: examinarea unui caz fictiv și schițarea unui răspuns care protejează persoana și îi respectă autonomia	Analiză etică, protocol de răspuns	
14. Sfatul religios online: evaluarea critică a unei postări sau a unui videoclip și formularea unor principii de comunicare responsabilă	Analiză media	

Bibliografie

Surse primare

- Isaac Sirul, *Cuvinte ascetice. Cuvintele I-XXX*, vol. I, ediție bilingvă, introducere, traducere, note și comentarii de ierom. Agapie Corbu, ediția a III-a, Arad: Editura Universității „Aurel Vlaicu” / Editura Sfântul Nectarie, 2025.
- Isaac Sirul, *Cuvinte ascetice. Cuvintele XXXI-LXVIII*, vol. II, ediție bilingvă, traducere, note și comentarii de ierom. Agapie Corbu, Arad: Editura Universității „Aurel Vlaicu” / Editura Sfântul Nectarie, 2025.
- Isaac Sirul, *Cuvinte către singuratici despre viața duhului, taine dumnezeiești, pronie și judecată. Partea a II-a recent descoperită*, traducere și studiu introductiv de diac. Ioan I. Ică jr, ediția a II-a, Sibiu: Editura Deisis, 2007.
- Isaac Sirul, „Cuvinte despre sfintele nevoițe”, în Dumitru Stăniloae, *Filocalia*, vol. X, București: Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, 1981; reeditări ulterioare.
- Toma de Marga, *Cartea stareților. Pateric siriatic*, introducere, traducere și note de Elena Dinu, Arad: Editura Sfântul Nectarie, 2023.
- *Patericul egiptean*, trad. de monahul Filotheu Bălan, Alba Iulia: Editura Reîntregirea, 2014.
- *Materic. Învățăturile Avvei Isaia către preacinstita Teodora monahia*, București: Editura Sophia, 2014

- Francisc de Sales, *Introducere în viața evlavioasă*, trad. Eduard Ferent, Iași: Editura Sapientia, 2012.
- Tereza de Ávila, *Castelul interior*, trad. Anca Irina Ionescu, București: Editura Herald, 2020.
- Ioan al Crucii, *Opere minore. Inițiere în mistica sfântului Ioan al Crucii*, trad. Marina Fara, Editura Carmelitană, 2009.

Surse secundare

- “Responding Well to Spiritual Abuse: Practice Implications for Counselling and Psychotherapy.” *British Journal of Guidance & Counselling*. [Articol integral online](#).
- “The Loss of the Self—Spiritual Abuse of Adults in the Context of the Catholic Church.” *Religions*, 13, nr. 6, 2022. [Articol integral online](#). www.mdpi.com
- “The Orthodox Church and the Mental Health Burden of a Pandemic: A Narrative Mini-Review.” [Articol integral online](#). pmc.ncbi.nlm.nih.gov
- Brock, Sebastian P., *Părinții și scriitorii sirieni de ieri și de azi*, traducere de arhid. Ioniță Apostolache și prof. Hermina Maria Apostolache, Craiova: Editura Mitropolia Olteniei, 2007
- Brock, Sebastian P., *The Syriac Fathers on Prayer and the Spiritual Life*, Kalamazoo: Cistercian Publications, 1987.
- Brock, Sebastian, *Universul părinților sirieni. O introducere*, traducere din engleză de Constantin Jinga, Arad: Editura Sfântul Nectarie, 2023.
- Chială, Sabino, *Isaac Sirianul: asceză singuratică și milă fără sfârșit*, traducere de diac. Ioan I. Ică jr și Maria-Cornelia Ică jr, Sibiu: Editura Deisis, 2012.
- Chryssavgis, John, *In the Heart of the Desert: The Spirituality of the Desert Fathers and Mothers*, Bloomington: World Wisdom, 2003.
- Chryssavgis, John, *Reîntregirea sufletului: arta îndrumării duhovnicești*, București: Editura Sofia / Cartea Ortodoxă, 2006.
- Corbu, Agapie, „Sfântul Isaac Sirul despre «dulceța Scripturilor» și rugăciunea inimii”, *Martyria*, nr. II (XVI), 2023. [Articolul și PDF-ul integral al numărului](#).
- Doehring, Carrie, *The Practice of Pastoral Care: A Postmodern Approach*, ediția a II-a, Louisville: Westminster John Knox Press, 2015.
- Fodor, Cristinel, *Cântarea sfințeniei*, Iași: Editura Sapientia, 2007.
- Forman, Mary, *Praying with the Desert Mothers*, Collegeville, MN: Liturgical Press, 2005.
- Hausherr, Irénée, *Paternitatea și îndrumarea duhovnicească în Răsăritul creștin*, Sibiu: Editura Deisis, 2012.
- Hopko, Thomas, *The Orthodox Faith*, vol. IV: *Spirituality*, St Vladimirs Seminary, 2016
- Leclerc, Éloi, *Cale de îndumnezeire*, Iași: Editura Sapientia, 2012.
- Marcu, Marinela Laurențiu, „The Orthodox Christian Church Fathers and Pastoral Counseling – Specific Patristic Pastoral Approaches”, *Journal for the Study of Religions and Ideologies*, 21, nr. 63, 2022. [Articol integral online](#)
- Pargament, Kenneth I., *Spiritually Integrated Psychotherapy: Understanding and Addressing the Sacred*, New York: Guilford Press, 2011.
- Stăniloae, Dumitru, *Spiritualitatea ortodoxă. Ascetica și mistica*, București: Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, diverse ediții.
- Swan, Laura, *The Forgotten Desert Mothers: Sayings, Lives, and Stories of Early Christian Women*, ed. a II-a, Mahwah, NJ: Paulist Press, 2022.

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

- Disciplina contribuie la formarea viitorilor profesori de religie și slujitori prin dezvoltarea capacității de a înțelege întrebările spirituale ale persoanelor și de a răspunde responsabil. Studiul surselor biblice, patristice, siriace și romano-catolice este corelat cu exerciții de analiză, comunicare și discernământ. Temele despre vulnerabilitate, sănătate mintală, abuz și mediul digital îi ajută pe studenți să recunoască limitele rolului pastoral și nevoia colaborării cu specialiști.

10. Evaluare

Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 Metode de evaluare	10.3 Pondere din nota finală
10.4 Curs	Înțelegerea conceptelor și a fundamentelor biblice și patristice; capacitate de analiză și argumentare teologică	Examen oral: • Sesiunea normală: 20 ianuarie 2027, ora 10:00; 4 februarie 2027, ora 10:00 • Sesiunea de restanțe: 17 februarie 2027, ora 12:00	60%
10.5 Seminar/laborator	Analiza responsabilă a cazurilor; calitatea argumentării; comunicare adecvată; recunoașterea limitelor și a situațiilor care necesită sprijin specializat	Evaluare continuă a activității: Portofoliu aplicativ și participare la activități	40%
10.6 Standard minim de performanță			
Pentru promovarea disciplinei, studentul trebuie să demonstreze că: • identifică noțiunile de bază privind călăuzirea și paternitatea duhovnicească; • descrie rolul îndrumătorului spiritual în cel puțin o tradiție sau perioadă studiată; • explică, pe baza unui text primar, o idee relevantă despre relația dintre îndrumător și ucenic; • formulează o legătură elementară între tradiția studiată și practica pastorală contemporană. Nota 5 se acordă pentru îndeplinirea acestor cerințe la nivel de bază, chiar dacă explicațiile și corelările sunt sumare.			

11. Etichete ODD (Obiective de Dezvoltare Durabilă / Sustainable Development Goals)²

Nu se aplică

² Păstrați doar etichetele care, în conformitate cu *Procedura de aplicare a etichetelor ODD în procesul academic*, se potrivesc disciplinei și ștergeți-le pe celelalte, inclusiv eticheta generală pentru *Dezvoltare durabilă* - dacă nu se aplică. Dacă nicio etichetă nu descrie disciplina, ștergeți-le pe toate și scrieți "Nu se aplică".

Data completării:

27. 09. .2026

Semnătura titularului de curs

Iromona

Semnătura titularului de seminar

Iromona

Data avizării în departament:

...

Semnătura directorului de departament

.....